Wydanie wieczorne.
Nr. 338. Poniedziałek 2 listopada 1914. Rocznik XXIII.

2 K miesięcznie z odsyłką.
Zagranicą miesięcznie 2 M. 30 f., 3 fr. 50 ctm., 2½ szyl. 70 cm. amer.
Tygodniowo w Krakowie 40 h. z dostawą do domu 46 h.
Cena numeru oddzielnego 8 h.
Reklamacye otwarte są wolne od opłaty pocztowej. — Redakcya rękopisów nie zwraca i bezimiennych listów nie uwzględnia.

NAPRZÓD

Organ centralny polskiej partyi socyalno-demokratycznej.
Wychodzi codziennie popołudniu z wyjątkiem niedziel i świąt.

Redakcya i Administracya Kraków, Dunajewskiego 5.
Telefon Redakcyi Nr. 396.
Telefon Administracyi Nr. 2314.
Konto czekowe Nr. 34.095.
Adres telegr.: Naprzód Kraków.
Dział inseratowy:
Pl. WW. Świętych 11.
Telefon Nr. 1354.
Konto czekowe Nr. 910.
Ceny ogłoszeń: Za miejsce wiersza petitem 20 h. Za miejsce wiersza petitem w nadesłanem 60 h.

Przygotowania do przymusowej ewakuacyi Krakowa.
Aresztowanie Dmowskiego?

Przygotowania do przymusowej ewakuacyi Krakowa i Podgórza.

Otrzymujemy z magistratu następujący komunikat:

C. i k. komenda twierdzy pismem z dnia 1 listopada b. r. l. 2593 zarządziła **szczegółowe przygotowania do przymusowej ewakuacyi ludności Krakowa i Podgórza, niedostatecznie zaprowiantowanej.**

Wszyscy, wcale niezaprowiantowani lub w niedostatecznej ilości, będą w odpowiedniej chwili **w drodze przymusowej** przez uprawnione do tego organa wojskowe z Krakowa usunięci.

Te zarządzenia wojskowości wskazują na to, że **już czas Kraków dobrowolnie opuszczać**, nie chcąc się narażać na przykrości, spowodowane **przymusowem wydaleniem.**

Magistrat wzywa zatem mieszkańców, by **zechcieli dobrowolnie Kraków opuścić, ubodzy** zaś, by jak najliczniej korzystali z obecnych pociągów ewakuacyjnych, **ich bowiem w pierwszym rzędzie dotyczyć będzie ewentualne przymusowe wydalenie.**

Wojna turecko-rosyjska.

Dlaczego flota turecka wystąpiła?

Konstantynopol, 2 listopada.

Komunikat **urzędowy** wydany wczoraj o godzinie 9 wieczorem:

Przesłuchano oficerów i marynarzy okrętu rosyjskiego „Prut", przeznaczonego do kładzenia min. Okręt „Prut" od 8, względnie 10 dni znajdował się w Sebastopolu. Okręt ten naładowano **minami.** Komendę objęli oficerowie, którzy przez lat kilkanaście służyli na okręcie stacyjnym rosyjskim w Konstantynopolu, skutkiem czego **dokładnie znali Bosfor.** Flota rosyjska, dowiedziawszy się, że mała część floty tureckiej wyjechała na ćwiczenia na morze Czarne, odjechała w dniu 27 października z Sebastopola w kierunku południowym, pozostawiając dla obrony tamtejszego wybrzeża dostatecznie silną eskadrę. Dnia następnego wyjechał okręt „Prut" w kierunku południowym z Sebastopola. Te ruchy floty rosyjskiej miały na celu **rozrzucenie u wejścia do morza Czarnego min**, zaatakowanie naszej słabej floty, znajdującej się poza wejściem do cieśniny, **oraz zniszczenie naszej floty**, któraby wyjechała z Bosforu na pomoc flocie znajdującej się na zewnątrz, gdyż byłaby się ona natknęła na pływające miny. Flota nasza, wykonująca ćwiczenia, zauważyła okręt z minami i towarzyszące mu dla ochrony torpedowce. Nastąpiły wydarzenia, o których doniesiono wczoraj i przedwczoraj. Liczba oficerów rosyjskich, których wyratowano, wynosi 5, wśród nich znajduje się jeden kapitan fregaty. Wszystkich jeńców wysłano do Ismith. W ten sposób nasza flota, która znajdowała się poza obrębem Bosforu, odniosła przypadkiem **sukces** bardzo znaczny, gdyż zabezpieczyła przyszłość naszej eskadry.

Wyjazd ambasadorów Francyi i Anglii.

Konstantynopol, 2 listopada.

Ambasadarowie francuski i angielski wraz z personalem ambasad **odjechali** specyalnym pociągiem wczoraj o godzinie 9 wieczorem. Jadą oni do Dedeagacz, gdzie wsiądą na pokład parowca. Podczas odjazdu ambasadorów panował zupełny porządek i spokój.

Zatopienie okrętów tureckich.

Konstantynopol, 2 listopada.

Według wiarogodnych doniesień, flota angielsko-francuska wczoraj przed południem wyjechała do zatoki Czesme w Małej Azyi, gdzie zamierzała zaatakować małą kanonierkę turecką „Durak Reiss", oraz parowiec „Kinaly Ada". Komendant kanonierki „Durak Reiss" **zatopił okręt** „Kinaly Ada", aby nie wpadł w ręce nieprzyjaciół, a następnie **wysadził kanonierkę w powietrze.**

Dalsze zarządzenia Turcyi.

Konstantynopol, 2 listopada.

Rada ministrów zebrała się wczoraj pod przewodnictwem wielkiego wezyra.

Władze portowe **zajęły parowiec rosyjskiego** Tow. żeglugi „Koroljewa Olga". Na parowcu wywieszono flagę turecką i umieszczono załogę turecką.

Połączenie kablowe z Odessą jest **przerwane**

Ultimatum Rosyi do Bułgaryi.

Budapeszt, 2 listopada.

„Az Est" donosi z Bukaresztu: **Zerwanie stosunków dyplomatycznych między Rosyą a Bułgaryą jest bezpośrednio bliskie.** Poseł rosyjski w Sofii Sawiński przesłał rządowi bułgarskiemu krótkoterminową notę, zawierającą następujące żądania:

1. Bułgarya ma się na przyszłość wstrzymywać od wszelkich nieprzyjaznych kroków dyplomatycznych **wobec Serbii.**
2. Bułgarya ma się zobowiązać i dać **gwarancye**, że pod żadnym warunkiem nie będzie popierać band w Macedonii.
3. Bułgarya ma poddać **cenzurze** wiadomości dziennikarskie o zajściach, odnoszących się do Rosyi i Serbii.
4. Bułgarya ma zaraz **usunąć miny** uniemożliwiające ruch między Warną i Burgas.

Nota rosyjska kończy się następującym zwrotem: Gdyby Bułgarya w przepisanym terminie nie spełniła tych żądań, widziałaby się Rosya zmuszoną **niezwłocznie rozpocząć bombardowanie portów w Warnie i Burgas.**

Zatopienie krążownika angielskiego.

Dover, 2 listopada.

Biuro Reutera donosi:

Krążownik angielski „Hermes" został wieczorem o godzinie 8 trafiony dwoma torpedami. Okręt utrzymał się przez 45 minut na powierzchni wody, poczem się przewrócił i **zatonął.** Z załogi brak 40 ludzi.

Manifestacye tureckie.

Wiedeń, 2 listopada.

Przed ambasadą turecką odbyły się wczoraj manifestacye, w których wzięło udział około 3000 osób. **Legioniści polscy** w mundurach nieśli czerwone chorągwie z półksiężycem. Tłum wznosił okrzyki na cześć Turcyi. Ambasador turecki z personalem ambasady zjawił się na balkonie; jeden z obywateli wiedeńskich wygłosił przemówienie, w którem dał wyraz **sympatyi dla Turcyi** i zakończył okrzykiem na cześć sułtana i armii tureckiej. Radca ambasady tureckiej Blaque bej podziękował za objawy sympatyi, podniósł waleczność ar-

mii austro-węgierskiej, dającą rękojmię **ostatecznego zwycięstwa.** Również Turcya została niesprawiedliwie zaatakowaną i **idzie w bój** z wiarą w zwycięstwo. Kończąc, wzniósł Blaque bej okrzyk na cześć cesarza Franciszka Józefa, na cześć armii austro-węgierskiej i armii niemieckiej. Manifestanci odpowiedzieli na to okrzykami na cześć Turcyi.

Z armii angielskiej.

Londyn, 2 listopada.

„London Gazette" donosi, że dwaj angielscy podpułkownicy zostali wyrokiem sądu wojennego w dniu 14 września wydaleni z armii.

Zarządzenia wojskowe w Bułgaryi.

Sofia, 2 listopada.

Bułgarska agencya donosi: Na podstawie decyzyi zarządził rząd rozpuszczenie do domu dwóch starszych roczników znajdujących się pod bronią oraz **powołanie dwóch lat rezerwy** na ćwiczenia.

Zwycięskie walki z Serbami.

Wiedeń, 2 listopada.

Urzędownie donoszą pod datą wczorajszą:

Nasza ofenzywa przez Macvę **postępuje naprzód.** Spędzony z swych wzmocnionych pozycyj nieprzyjaciel, stawiał dotąd tylko **niewielki** opór. Tylko na północ od Szabacz musiały silnie oszańcowane pozycye być **szturmem** brane. Także **Szabacz został dziś szturmem wzięty.** Nasze posunięte przez Macvę kolumny przekroczyły już linę Szabacz-Lesnica. Kawalerya wzięła także **jeńców.** *Potiorek,* zbrojmistrz.

Walki Niemców.

Berlin, 2 listopada.

Wielka kwatera główna donosi dziś przed południem:

Zawiadomienie naczelnego kierownictwa armii:

W Prusach wschodnich.

Na wschodnim terenie jest położenie **niezmienione.** Usiłowania rosyjskie przedarcia się koło Szittkehmen zostały **odparte.**

W Belgii.

W ataku na Ypern zyskano na dalszym terenie. Messines znajduje się **w naszych rękach.** Stwierdzono teraz z pewnością, że przeciw naszemu prawemu skrzydłu stoją **wojska indyjskie.** Wojska te nie walczą jednak w własnych skupionych kolumnach, lecz są na całym froncie między Anglikami umieszczone.

We Francyi.

W walkach w lesie Argońskim poczyniliśmy **postępy.** Nieprzyjaciel poniósł tu **ciężkie straty.**

W Warszawie przed bombardowaniem.

Delegacya obywatelska u Essena. — Senzacyjne oświadczenie. — Aresztowanie Dmowskiego?

Żydowski warszawski dziennik „Hajnt" ze środy 21 października donosi — jak komunikuje „Nowy Kuryer Łódzki" (z 24 października) o fakcie następującym:

Do warszawskiego generał-gubernatora Essena zwróciło się kilku delegatów komitetu obywatelskiego z Romanem Dmowskim na czele z prośbą o udzielenie audyencyi liczniejszej delegacyi miejskiej. Gen.-gub. Essen zgodził się na przyjęcie niezbyt licznej delegacyi.

We wtorek przybyło 70 obywateli Warszawy z R. Dmowskim na czele i oświadczyło, że cała Warszawa, zjednoczona w uczuciach lojalności względem Rosyi, szczerze jest zaniepokojona o los rodzinnego miasta i **pragnie, aby miasto uchronione zostało od bombardowania.**

Delegaci otrzymali odpowiedź, że władza cywilna nie może udzielać władzy wojskowej żadnych objaśnień, a tem mniej pośredniczyć w wyrażaniu podobnych życzeń ludności.

Na to p. Dmowski podobno **imieniem całego miasta** złożył deklaracyę, że w razie uszkodzenia wskutek bombardowania Warszawy choćby jednego polskiego gmachu publicznego, choćby którejkolwiek pamiątki historycznej, **odpowiedzialność cała spadnie na pośrednich winowajców opóźnionej i niedostatecznej obrony Warszawy** i że ani Dmowski ani komitet obywatelski **nie ręczy za to, iż Warszawa a wraz z nią Królestwo nie zmieni nastroju politycznego oraz nie pójdzie za innym kursem narodowym.**

Podobno na to wszyscy delegaci wraz z Dmowskim **zostali aresztowani.**

(Podajemy tę wiadomość **z wielkiemi zastrzeżeniami,** gdyż p. Dmowski jest tak już po szyję zaangażowany w polityce moskalofilskiej, że o tem, ażeby zapomocą jakiegoś teatralnego efektu mógł sobie ułatwić drogę do odwrotu, sądzimy — mowy niema. *Red. „Naprzodu").*

Wystąpienie Turcyi.

Dziwnemi drogami chadza historya! Tasama Anglia, która w zeszłem stuleciu dwa razy przeszkodziła Rosyi w wykreśleniu Turcyi z rzędu państw, obecnie wspólnie z Rosyą wplątaną została w wojnę z Turcyą. W roku 1854/55 Anglia wspólnie z Francyą prowadziła z Rosyą wojnę (wojna krymska) w obronie Turcyi, w r. 1878 Anglia wspólnie z Austryą i z Niemcami unieważniła pokój w San Stefano i zmusiła Rosyę na kongresie berlińskim do cofnięcia się z pod bram Konstantynopola, obecnie tasama Anglia sprowokowała Turcyę do wojny o egzystencyę. A jednak Anglia, mimo tak jawnych przeciwieństw, pozostała konsekwentną, naturalnie tylko z punktu widzenia swej polityki imperyalistycznej.

Anglia ma pod swem panowaniem, w Indyach i w Afryce, połowę z 250 milionów muzułmanów świata, a ci muzułmanie uznają w sułtanie kalifa t. j. swego najwyższego reprezentanta religijnego. Odkąd Anglia opanowała blisko $^1/_3$ część kontynentu afrykańskiego, tworząc państwo ciągnące się od Egiptu przez Sudan, Ugandę i — ostatnio po pokonaniu Boerów — kolonię przylądka Dobrej Nadziei aż do oceanu Indyjskiego, stało się marzeniem imperyalizmu angielskiego przenieść punkt ciężkości świata muzułmańskiego z nad Bosforu na własne terytoryum t. j. pod swój własny wpływ. W posiadaniu faktycznem, choć nie prawnem, Egiptu, Anglia chce utworzyć pomost między Afryką a swymi Indyami, a ten pomost prowadzi przez Arabię, gdzie leżą Mekka i Medyna, świętości świata muzułmańskiego.

I oto w ostatnich latach widzimy, że Anglia w dążeniu do osiągnięcia tego celu sprzymierzyła się z Rosyą, która od Piotra zwanego wielkim konsekwentnie dąży do zniweczenia Turcyi. Anglia razem z Rosyą podzieliła się Persyą, usadowiła się na brzegach Arabii (Aden) i zatoki Perskiej (Koweit) i w ten sposób przygotowała sobie kładki pod pomost z Egiptu przez kanał Suezki i Arabię do Indyi.

Turcya, zamiast starego jedynego wroga: Rosyi, musiała więc stanąć frontem i przeciw drugiemu wrogowi: Anglii. A okazyą stała się obecna wojna, wywołana głównie przez Anglię w myśl jej starej tradycyi, że należy usunąć każdego przeciwnika podkupującego jej światowy monopol handlowy. Tym przeciwnikiem są obecnie Niemcy, których handel w połączeniu z rozwijającą się potęgą morską stał się największem dla Anglii niebezpieczeństwem. — W myśl tej „idei" Anglia zawsze postępowała; temi samemi pobudkami kierowała się, zwalczając w ciągu wieków po kolei Hiszpanię, Holandyę i Francyę, a obecnie kolej przyszła na Niemcy.

Turcya, trzeba to przyznać, trafiła na dobry czas. Przeciw Anglii stanęły do walki największe potęgi wojskowe Europy; teraz lub nigdy była dla Turcyi pora na postanowienie: istnieć dalej, czy utracić resztki posiadłości w Europie i Azyi na rzecz Rosyi i Anglii. Strzały na morzu Czarnem mogą, o ile różne zapowiedzi się sprawdzą, stać się czemś więcej, niż wystąpieniem dwunastego państwa do wojny światowej.

KRONIKA.

W sprawie zasiłków dla rodzin legionistów wydało namiestnictwo 13 z. m. okólnik do starostw tej treści: Wskutek reskryptu ministerstwa obrony krajowej oznajmia się, że uprawnionym po myśli ustawy z 26 grudnia 1912 rodzinom członków organizacyj strzeleckich, utworzonych według wzorów statutu nadesłanego przez ministerstwo obrony krajowej, przysługuje w razie powołania ich do służby w pospolitem ruszeniu zasiłek z funduszów państwowych. Zgłoszenia o zasiłek winny zawierać oprócz dat miarodajnych dla przyznania zasiłku, jeszcze niewątpliwy dowód (potwierdzenie głównej komendy legionów, względnie przewodniczącego stowarzyszenia, utworzonego po myśli wyżej wspomnianego reskryptu ministerstwa obrony krajowej), że członek tego stowarzyszenia (legionista) istotnie pełni służbę czynną wojskową.

Rozszerzenie ruchu pakietowego. Z Izby handlowej komunikują nam, iż ministerstwo handlu zezwoliło na ruch pakietowy dla paczek do 20 kg. w obrocie między stacyami Balice, Bobrek, Brzeszcze, Chrzanów, Jawiszowice, Kraków, Krzeszowice, Libiąż, Mydlniki, Osiek, Oświęcim, Polanka Wielka, Rudawa, Siersza Wodna, Tenczynek, Trzebinia, Wilamowice i Zabierzów. Otwartym również został ruch pakietowy między temi stacyami a urzędami pocztowymi na Węgrzech, z wyjątkiem komitatów: Bereg, Maramoros, Szabolcz, Szatmar, Szilagy, Ugocsa i Ung.

Wydawca: Ignacy Daszyński. — Redaktor odpowiedzialny: Franciszek Kubanek. Drukarnia Ludowa, Kraków, Dunajewskiego 5 (Telefon 1310).